

Rekomendacijos rainuotųjų vėžių plitimui stabdyti

Ekologijos instituto mokslininkai, vadovaujami dr. Kęstučio Arbačiausko, savo ataskaitoje „Rainuotojo vėžio įvertinimas ir rekomendacijų parengimas“, taip pat K. Arbačiauskas 2007 - 2008 m. darbe „Lietuvos vidaus vandenų svetimkraščių (invazinių) bestuburių rūšių tyrimai“ pateikė visą eilę rekomendacijų rainuotojų vėžių plitimui stabdyti. Apie jas yra tikslinga kuo plačiau informuoti visuomenę.

Biologinės įvairovės konvencijos rėmuose buvo parengti pagrindiniai principai (gairės), numatančios nevietinių rūšių, kurios kelia grėsmę ekosistemoms, buveinėms ar rūšims, prevencijos, introdukcijos ir poveikių švelninimo priemonės. Žemiau pateikiamos visos rekomenduojamų veikų gairės ir aptarimas. Kai kurios iš jų galėtų būti panaudotos Lietuvoje rainuotojo vėžio plitimo stabdymui ir kontrolei.

A. Bendros gairės

*1 Pagrindinis principas: **Preveninis (atsargumo) požiūris.***

Jo esmė yra ta, kad veikų prieš nevietines rūšis reikia imtis neatidėliotinai. Mokslinių įrodymų apie neigiamus poveikius ekologiškai aplinkai ar ekonomikai nebuvimas neturėtų būti priežastimi nesiimti prevencinių priemonių prieš potencialiai invazinių svetimšalių rūšių introdukciją ar atidėti jų naikinimo, sustabdymo ar kontrolės priemones.

Taigi jau nuo pat rainuotojo vėžio pasirodymo Lietuvoje ar numačius, kad jis greitu laiku gali apsigyventi pas mus, reikėjo imtis veiksmų siekiant kiek įmanoma kontroliuoti šios nepageidaujamos rūšies plitimą. Kai kurios priemonės, pavyzdžiui platus Lietuvos gyventojų įvairių socialinių sluoksnių informavimas apie svetimšalių organizmų daromą žalą autochtoninei faunai bei poveikio mechanizmus, bei informacija, kaip pažinti Ateivius, galėjo iš esmės sumažinti nereglamentuotų rainuotųjų vėžių perkėlinėjimo Lietuvos vidaus vandenyse mastą.

Rainuotieji vėžiai

2 Pagrindinis principas: Trijų pakopų hierarchinis požiūris.

Visumoje prevencija daug labiau ekonomiškai apsimoka ir aplinkai yra priimtinesnė, nei priemonės, kurių imamasi po svetimšalių invazinių rūšių introdukcijos ir įsitvirtinimo. Prioritetas turi būti skiriamas svetimšalių invazinių rūšių patekimo prevencijai (tarp šalių ir šalies viduje).

Jei jau rūšis pateko, kuo ankstesnis jos nustatymas ir greiti veiksmai yra lemiami siekiant sutrukdyti jai įsitvirtinti. Rekomenduotinas atsakas – tai organizmų sunaikinimas kaip galima anksčiau (principas 13).

Kai išnaikinti neįmanoma arba lėšos išnaikinimui nepakankamos, turėtų būti įgyvendintos stabdymo (principas 14) ir ilgalaikės kontrolės (principas 15) priemonės. Kiekvienas naudos ir sąnaudų (aplinkos, ekonomine ar socialine prasme) tyrimas turi būti atliekamas ilgalaikėje perspektyvoje.

Rainuotasis vėžys jau įsitvirtino Lietuvos vidaus vandenyse, taigi kokios yra galimos jo naikinimo, stabdymo ir ilgalaikės kontrolės priemonės bus aptarta žemiau.

3 Pagrindinis principas: Ekosisteminis požiūris.

Priemonės prieš svetimšales invazines rūšis turi būti grindžiamos ekosisteminio požiūriu. Kitaip sakant, efektyviausios prieš invazines rūšis priemonės yra tos, kurios nukreiptos ne tik prieš konkrečią invazinę rūšį, bet ir į visos ekosistemos “sveikatos” atstatymą. Šis principas sietinas su seniai nustatytu faktu, kad nepažeistos, didelės biologinės įvairovės ekosistemos yra atsparesnės biologinėms invazijoms nei pažeistos ekosistemos.

Vadovaujantis šiuo principu, jei ateityje bus numatyta tam tikroje ekosistemoje sunaikinti invazinius rainuotuosius vėžius, priemonės turėtų neapsiriboti vien fiziniu šių ateivių sunaikinimu, bet įtraukti ir vandens telkinio trofinės būklės ir biologinės įvairovės restauraciją.

4 Pagrindinis principas: Šalių atsakomybė.

Šalys turi pripažinti riziką, kad jos, kaip potencialus svetimšalių invazinių rūšių šaltinis, gali turėti įtakos kitoms šalims, ir turi imtis atitinkamų priemonių, kad sumažintų šių riziką. Šalys įsipareigoja užtikrinti kad veikla jų jurisdikcijos ar kontrolės ribose, nesukels žalos kitų šalių ar teritorijų toliau jų nacionalinės jurisdikcijos ribų, aplinkai. Šiuo atveju kalbama apie rūšių (netgi jai jos nekenksmingos kilmės šalyje) planuotas ir atsitiktines introdukcijas tarp šalių ir šalies viduje. Šis principas įpareigoja, kad informacija apie invazines ar potencialiai invazines rūšis ir jų plitimą būtų prieinama kitoms šalims.

Šiame kontekste pastebėta, kad informacijos apie rainuotąjį vėžį Lietuvos invazinių rūšių duomenų bazėje 2005 dar nebuvo, lyg jų pas mus dar nebūtų. Antra vertus, ir lenkai informacijos apie rainuotųjų vėžių paplitimą gretimoje Lietuvai teritorijoje ir invazijos į mūsų vidaus vandenį pavojų oficialiai Lietuvai, matyt, nepranešė. Lietuva turėjo laiku įspėti latvius, kad Mūšoje ar Nemunėlyje, plukdančiuose savo vandenį į Latviją, jau pastebėti rainuotieji vėžiai, taigi iškilo jų apsigyvenimo Latvijos vidaus vandenyse pavojus.

5 Pagrindinis principas: Tyrimai ir monitoringas.

Siekiant sukurti pakankamą žinių bazę problemai spręsti, šalys turi įsipareigoti vykdyti svetimšalių invazinių rūšių tyrimus ir monitoringą. Turėtų būti įtraukti ir taksonominiai biologinės įvairovės tyrimai. Monitoringas yra būtinas ankstyvam nustatymui naujų invazinių svetimkraščių rūšių. Jis turėtų būti tiek tikslinis (konkrečioms rūšims), tiek ir bendras, į kurį naudinga būtų įtraukti ir vietines bendruomenes. Invazinių svetimšalių rūšių tyrimai turėtų aprėpti išsamią invazinių rūšių identifikaciją, invazijų istoriją ir ekologiją (kilmę, vektorius ir laiką), invazinių rūšių biologinius rodiklius, poveikius ekosistemų, rūšių ir genetiniame lygmenyse, taip pat socialinius ir ekonominius poveikius, bei kaitą laike.

Invazinių rūšių ekologijos, poveikių autochtoninėms ekosistemoms ar rūšims ir kovos su jomis būdų tyrimas, be abejonės, yra reikalingas ir skatintinas, tačiau nedidelėse šalyse, tokiose kaip Lietuva, tam skiriami finansiniai ištekliai dažnai yra riboti. Pavyzdžiui, vokiečių vertinimu (Economic impact of the spread... 2003), biologinių priemonių kovai su invazine Ponto-Kaspijos šoniplauka *Dikerogammarus villosus* panaudojant patogeninius grybus, bakterijas ar virusus sukūrimui reikėtų mokslininkų grupės (projekto vadovas, keturi doktorantai ir techninis personalas) kurios metinis finansavimas sudarytų 250 000 eurų ir kuri dirbtų apie 10 metų. Taigi tokiai kovos priemonei reikėtų 10 metų ir 2.5 mln eurų, ir nėra garantijos, kad

efektyvi priemonė būtų sukurta. Antra vertus, nereikia užmiršti, kad gamtosaugai skiriamos lėšos turėtų būti skirstomos pagal prioritetus, ir rainuotojo vėžio kontrolė gali ir nebūti svarbiausiu to laiko momento gamtosauginiu prioritetu.

Tačiau be jokių abejonių Lietuvoje turi būti sukurta vandens invazinių gyvūnų, tame tarpe ir rainuotojo vėžio, plitimo vektorių monitoringo sistema. Jos dėka būtų gaunama informacija apie rainuotojo vėžio plitimą ir kai kuriais atvejais galima būtų imtis veikų, kad užkirsti kelią šių vėžių patekimui į saugotinus vandens telkinius, kurie yra vertingi autochtonės įvairovės atžvilgiu, ar jose yra gausios vietinių vėžių populiacijos.

Dėl ekonominės rainuotųjų vėžių žalos įvertinimo paminėsime, kad Vokietijoje, kur šie vėžiai gyvena jau seniai, išreikšti žalą piniginiiais vienetais dėl nepakankamos informacijos nepavyko (Economic impact of the spread... 2003). Tuo tarpu Baltarusijoje apskaičiavo, jog rainuotieji vėžiai (nors jie ką tik pasirodė) jau padarė žalos už 300-400 tūkst. dolerių (www.interfax.by)

6. Pagrindinis principas: Švietimas ir visuomenės sąmoningumo ugdymas.

Visuomenės supratimo apie invazinių rūšių keliamas grėsmes ugdymas yra veiksnys lemiantis invazinių svetimkraščių rūšių valdymo sėkmę. Šalys turi skatinti švietimą ir visuomenės informavimą apie nevietinių rūšių invazijų priežastis ir invazijų sąlygotas grėsmes. Kai yra reikalingos pasekmių švelninimo priemonės, tuo pat metu diegtinos švietimo ir visuomenės sąmoningumo ugdymo programos, kad vietinės bendruomenės ir suinteresuotų sektorių grupės žinotų ir galėtų paremti tokias priemones (kas yra daroma šiuo projektu).

Tenka konstatuoti, kad šioje srityje Lietuvoje labai mažai kas nuveikta. Plačioji visuomenė praktiškai beveik nieko nežino apie invazinių svetimkraščių rūšių problemą ir potencialias grėsmes vietinei biologinei įvairovei. Tai parodė ir vykdyta Lietuvos gyventojų, tų gyventojų kurie domisi gamta, apklausa apie Lietuvos vėžius. Taigi Lietuvoje būtina imtis priemonių formuoti visų visuomenės grupių nuostatą svetimšalių organizmų atžvilgiu. Tam panaudotinos visos įmanomos priemonės, pradedant žiniasklaida ir baigiant invazinių rūšių problemos įtraukimu į vidurinės mokyklos biologijos programas. Jokios kitos priemonės šiuo metu, matyt, neduos didesnio efekto stabdant rainuotojo vėžio lokalų plitimą Lietuvoje kaip žmonių įsisąmoninimas, kad paleisdami vėžį į ežerą ar upę jie gali atnešti gamtai daugiau žalos nei naudos, o kai nežinoma turimų vėžių rūšinė priklausomybė, juos geriausiai yra sunaikinti.

B. Prevencijos gairės.

7 Pagrindinis principas: Sienos kontrolė ir karantino priemonės.

1. Šalys turi įdiegti sienos kontrolę ir karantino priemones svetimšalėms rūšims, kurios yra ar gali tapti invazinėmis, kad užtikrintų, a) kad tikslinės introdukcijos vyktų tik su atitinkamų institucijų leidimais (10 principas), ir b) kad svetimšalių rūšių atsitiktinės ar be leidimų introdukcijos būtų minimizuotos.

2. Šalys turi imtis priemonių kontroliuoti invazinių svetimšalių rūšių introdukcijas šalies viduje pagal nacionalinius įstatymus, ten kur jie yra priimti.

3. Šios priemonės turi būti pagrįstos rizikos įvertinimu, kurią sukelia svetimšalės rūšys ir jų potencialūs patekimo keliai. Egzistuojančios atitinkamos vyriausybės institucijos ir agentūros turi būti sustiprintos ir išplėtos, o personalas turi būti tinkamai apmokytas šioms priemonėms įgyvendinti. Ankstyvojo išaiškinimo sistema ir tarptautinis koordinavimas yra būtini prevencijai.

Šio principo kontekste pasakytina, kad rainuotieji vėžiai į Lietuvos vandenį atplito natūraliai, ir daugiausia natūraliai toliau plinta. Tolesnis šių vėžių lokalus plitimas Lietuvoje, kaip rodo turimi duomenys, stipriai priklauso ir nuo su niekuo nederinant individualiai vykdomų rainuotųjų vėžių tikslingų ar netikslingų (pavyzdžiui kartu su kitos rūšies vėžiais) introdukcijų.

8 Pagrindinis principas: Pasikeitimas informacija.

Šalys turi remti duomenų bazių vystymą ir informacijos sklaidą apie svetimšalės rūšis, kurios kelia pavojų ekosistemoms, buveinėms ar rūšims, kad surinkta ir paskleista informacija būtų panaudota bet kokiai prevencijos, introdukcijos, monitoringo ir poveikių švelninimo veikai. Ši informacija, jei įmanoma, turi įtraukti įvykių (faktų) sąrašą, informaciją apie invazinių svetimšalių rūšių taksonomiją, ekologiją ir genetiką bei kontrolės būdus. Plati šios informacijos, taip pat nacionalinių, regioninių ir tarptautinių gairių, procedūrų ir rekomendacijų, kaip tai padaryta Pasaulinėje Invazinių Rūšių Programoje, sklaida turi būti palengvinta tarp kitų priemonių naudojant ir informacinių centrų mechanizmą. Šalys turi pateikti visą aktualią informaciją apie svetimšalės rūšis, ypač tas, kurios pripažintos invazinėmis, ir ši informacija turi būti prieinama kitoms šalims.

Šio principo kontekste tikslinga būtų sukurti Lietuvos invazinių rūšių tinklalapį, kuriame būtų pateikta informacija ir apie rainuotojo vėžio problemą Lietuvoje. Toks tinklalapis tarnautų ne tik kaip informacijos šaltinis kitų šalių gamtosaugos institucijoms, bet įdėjus atitinkamą informaciją atliktų ir visuomenės švietimo funkciją.

9 Pagrindinis principas: Bendradarbiavimas, įskaitant pajėgumų stiprinimą.

Priklausomai nuo situacijos, šalies veiksmai gali būti tik vidiniai (šalies viduje) arba gali reikalauti bendradarbiavimo tarp dviejų ar daugiau šalių. Šis principas numato apsikeitimą informacija, dvišales ir daugiašales sutartis siekiant invazinių rūšių prevencijos ir kontrolės, bei pagalbą kitoms šalims sprendžiant su invazinėmis rūšimis susijusias problemas.

Ateityje, paaiškėjus visoms aplinkybėms apie rainuotojo vėžio plitimą ir poveikius Lietuvos vidaus vandenyse, bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis sprendžiant šių vėžių plitimo stabdymo, kontrolės ir poveikių švelninimo problemas būtų labai naudingas. Tai leistų ne tik gauti reikiama informaciją, pasidalinti patirtimi, bet palengvintų ir numatomų naikinimo, stabdymo ar ilgalaikės kontrolės priemonių įgyvendinimui reikiamų lėšų gavimą.

C. Rūšių introdukcijos gairės

10 Pagrindinis principas: Planuota introdukcija.

Nei viena pirma šalyje ar pakartotinė planuota svetimšalės rūšies introdukcija negali vykti be leidimo iš recipientinės šalies atsakingos institucijos. Atitinkamas rizikos įvertinimas, įskaitant poveikio aplinkai vertinimą, turi būti atliktas kaip įvertinimo proceso dalis prieš priimant sprendimą dėl siūlomos

introdukcijos leidimo. Šalys turi dėti visas pastangas, kad leistų tik tų svetimšalių rūšių introdukciją, kurios neturėtų būti žalingos biologinei įvairovei...

Lietuvoje yra patvirtinta Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programa, bei Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašas, taigi oficialiai rainuotųjų vėžių planuotos introdukcijos yra neįmanomos, o kitų introdukcijų vykdymui yra reikiama reglamentuojanti bazė.

11 Pagrindinis principas: Atsitiktinė introdukcija.

1. Visos šalys turi turėti apsaugos priemonės prieš atsitiktines introdukcijas (arba planuotas introdukcijas, kai rūšis tampa invazine). Jas sudarytų įstatyminės ir reguliacinės priemonės, bei sukūrimas ar sustiprinimas institucijų ir tarnybų, galinčių imtis greitų ir efektyvių veiksmų. 2. Turi būti nustatyti keliai, sukelianys atsitiktines introdukcijas, ir imamasi atitinkamų priemonių, kad sumažinti tokias introdukcijas. Tokia veikla kaip žuvininkystė, žemės ūkis, miškų ūkis, sodininkystė, laivininkystė (įskaitant balastinio vandens išleidimus), sausumos ir oro transportas, statybų ir kraštotvarkos projektai, akvakultūra įskaitant egzotinių rūšių veisimą, turizmas – dažnai yra atsitiktinių introdukcijų vektoriai. Tokios veiklos poveikio aplinkai vertinimas turi įtraukti atsitiktinės svetimšalių invazinių rūšių introdukcijos rizikos įvertinimą.

Atsitiktinės rainuotojo vėžio introdukcijos į kai kuriuos Lietuvos vandens telkinius, matyt, galėjo įvykti. Viena iš labiausiai tikėtinų rainuotųjų vėžių patekimo į Asvejos ežerą hipotezių yra jų atsitiktinė introdukcija perkeliant į šį ežerą Ponto-Kaspijos šoniplaukas. Todėl ateityje reikėtų griežtai kontroliuoti bet kokių vandens gyvūnų introdukcijų, reintrodukcijų ar perkėlimų metu suleidžiamos medžiagos rūšinį sąstatą ir kokybę.

Griežtai kontroliuoti suleidžiamą medžiagą reikėtų ir vykdant įvežimo darbus, o tokius darbus atliekantys asmenys turėtų prieš tai būti atitinkamai paruošti ir instruktuoti.

D. Poveikių švelninimo gairės

12 Pagrindinis principas: Poveikių švelninimas

Jei svetimšalių invazinių rūšių įsitvirtinimas buvo nustatytas, šalys individualiai ar bendradarbiaudamos ir siekdamos sušvelninti neigiamus poveikius turi imtis tokių veikų kaip naikinimas, stabdymas ir kontrolė. Naikinimo, stabdymo ir kontrolės priemonės turi būti saugios žmogui, aplinkai ir žemės ūkiui, o taip pat etiškai priimtinos. Poveikių švelninimo priemonių turi būti imamasi kiek galima ankstyvesnėje invazijos stadijoje, laikantis prevencinio požiūrio. Invazinės svetimšalės rūšies introdukcijos “kaltininkai” pagal įstatymus turėtų padengti kontrolės priemonių ir biologinės įvairovės atstatymo sąnaudas, jei nustatyta, kad jie pažeidė nacionalinius įstatymus ar reguliavimą. Ankstyvas naujos potencialiai invazinės ar invazinės rūšies introdukcijos nustatymas yra svarbus, ir tai turi būti derinama su galimybėmis imtis skubių iš to sekančių veiksmų.

13 Pagrindinis principas: Naikinimas

Kai įmanoma, naikinimas dažnai yra geriausia priemonė prieš svetimšalių invazinių rūšių introdukciją ir įsitvirtinimą. Geriausia naikinti svetimšales invazines rūšis ankstyvose invazijos stadijose, kada jų populiacijos yra mažos ir lokalias. Taigi ankstyvojo išaiškinimo sistemos orientuotos į tas vietas, kuriose yra didžiausia invazinių rūšių patekimo rizika, gali būti ypač naudingos. Per konsultacijas pasiektas

vietinių bendruomenių palaikymas ir pagalba dažnai yra esminė naikinimo projektų sėkmės aplinkybė. Turi būti atsižvelgiama ir į antrinius poveikius biologinei įvairovei.

14 Pagrindinis principas: Stabdymas

Kai naikinimas yra netinkama priemonė, gali būti naudojama plitimo apribojimo (stabdymo) strategija tais atvejais, kai invazinės rūšies paplitimas yra pakankamai mažas, kad tokios priemonės būtų įmanomos. Reguliarus monitoringas už kontroliuojamų ribų yra svarbus, kad greitai būtų susektas ir sunaikintas bet koks naujas protrūkis.

15 Pagrindinis principas: Kontrolė.

Kontrolės priemonės turi būti nukreiptos tiek į sukeltos žalos mažinimą tiek ir į svetimšalių invazinių rūšių gausumo mažinimą. Efektyvi kontrolė dažnai priklausys nuo integruoto priemonių panaudojimo susidedančio iš mechaninės kontrolės, cheminės kontrolės, biologinės kontrolės ir buveinės tvarkymo priemonių įgyvendinamų vadovaujantis egzistuojančiais nacionaliniais teisės aktais ir tarptautiniais kodais.

Apžvelgus svetimšalių invazinių rūšių poveikių švelninimo gaires akivaizdu, kad jokie kontroliuojantys poveikiai rainuotajam vėžiui didelio efekto neduos. Šių vėžių naikinimo technologijų nėra. Mechaninis sunaikinimas ilgalaikio efekto neduos, nes gaudant vėžius išgaudomi tik stambesni individai, o jaunikliai lieka ir po kurio laiko populiacija atsistato. Rainuotieji vėžiai dabartiniu laiku Lietuvoje per plačiai paplitę, kad panaudoti cheminės kontrolės priemonės. Stabdymo strategija taip pat dėl jų plataus paplitimo nebus efektyvi. Gerų biologinės rainuotojo vėžio naikinimo ar kontrolės metodų panaudojant patogeninius grybus, bakterijas ar virusus ar švitinimą nėra sukurta. Vienintele biologinės kontrolės priemone potencialiai galėtų būti unguniai, tačiau informacijos apie ungunių panaudojimą naikinant rainuotuosius vėžius literatūroje nerasta, išskyrus informaciją apie tokios priemonės taikymą prieš žymėtuosius vėžius Škotijoje. Žinoma tik, kad unguniai riboja vėžių gausumą. Visgi šią priemonę, t.y. ungunių introdukciją, siekiant sunaikinti rainuotuosius vėžius galima būtų panaudoti lokaliai, uždarame vandens telkinyje. Buveinių tvarkymo ekosisteminės priemonės nukreiptos į buveinės būklės iki invazijos ar kitokio pažeidimo atstatymą, pavyzdžiui biogeninių medžiagų srauto į vandens telkinį apribojimas, būtų naudingos pačiai ekosistemai, bet kiek jos realiai įtakotų rainuotųjų vėžių gausumą, lieka neaišku. Tai galima būtų nustatyti tik vykdant tokias buveinės atstatymo priemones ir kartu atliekant ekosistemos struktūros ir funkcionavimo tyrimus.

Svarbiausius šios problemos aspektai:

Rainuotieji vėžiai į mūsų vandenį atplito daugiau mažiau natūraliai iš Lenkijos, Baltarusijos ir Karaliaučiaus srities. Jie paplito visame Lietuvos teritorija tekančiame Nemune, Šešupėje ir Baltojoje Ančioje. Toliau plinta Nemuno baseine ypač lėtesnės tėkmės upėmis ir jų intakais. Informacija iš šiaurės Lietuvos rodo, kad jie jau pateko ir į Dauguvos baseiną. Visgi yra pagrindo manyti, kad ne visomis Lietuvos upėmis ir upeliais vyks rainuotųjų vėžių plitimas. Šaltavandenėmis upėmis rainuotieji vėžiai lyg ir neplinta. Taigi tik dalį Lietuvos ežerų jie turėtų pasiekti dėl natūralaus plitimo. Jei taip, kol dar per daug nevēlu, reikia imtis priemonių, kad ateiviai nepatektų į tuos ežerus, kurių natūraliai pasiekti negalėtų. Šiuo metu turima informacija apie rainuotųjų vėžių paplitimą dešiniajame Nemuno krante duoda pagrindą teigti, kad toje

teritorijoje jų plitimas vyksta šuoliškai. Vienintele tokio plitimo priežastimi gali būti tik žmonių vykdomi perkėlimai ir introdukcijos.

Vien administracinėmis priemonėmis sustabdyti neoficialiai vykdomų vėžių perkėlimų, matyt, neįmanoma. Daugelis žmonių nesupras, jei bus baudžiami pinigėmis baudomis už rainuotųjų vėžių, kurių jie kaip rūšies nepažįsta, išleidimą į ežerą ar upę.

Rekomendacijos:

1. Lietuvoje būtina neatidėliojant sukurti ir realizuoti visuomenės švietimo programą apie invazinių svetimšalių rūšių, tame tarpe ir rainuotojo vėžio, keliamas grėsmes autochtoninei biologinei įvairovei. Šiam tikslui rekomenduotina panaudoti platų priemonių spektrą, pradedant žiniasklaida, informacinių leidinių parengimu ir baigiant invazinių rūšių problemos įtraukimu į vidurinės mokyklos biologijos programą. Šios programos tikslas, kad visuomenė įsisąmonintų invazinių rūšių keliamas grėsmes, o tai turėtų iki minimumo sumažinti nekontroliuojamų vėžių introdukcijų ar perkėlimų kiekį.

2. Būtina sukurti invazinių svetimšalių vandens gyvūnų, tame tarpe ir rainuotojo vėžio, plitimo monitoringo sistemą. Šio monitoringo rezultatus, prognozes ir kitą aktualią informaciją reikėtų skelbti tam skirtame invazinių rūšių tinklalapyje. Toks tinklalapis atliktų ir švietėjišką visuomenės informavimo funkciją.

3. Reikėtų sugriežtinti vandens gyvūnų planuojamų introdukcijų, reintrodukcijų ar perkėlimo darbų kontrolę, kad išvengti atsitiktinių rainuotųjų vėžių introdukcijų. Įžuvinimo vėžiais atvejais taip pat reikėtų sugriežtinti suleidžiamos medžiagos rūšinę kontrolę.

4. Efektyvių rainuotojo vėžio naikinimo, stabdymo ar kontrolės priemonių nėra. Atskiruose uždaruose vandens telkiniuose kaip biologinės kontrolės priemonę galima panaudoti įžuvinimą unguniais. Vandens buveinių kokybės atstatymo ekosistemines priemones rekomenduotinos kaip priemonės, teigiamai veikiančios autochtoninę biologinę įvairovę, tačiau jų galimas poveikis rainuotajam vėžiui lieka nenustatytu.

5. Vienintelė efektyvi rainuotojo vėžio plitimo Lietuvoje ribojimo priemonė yra planuotų ar atsitiktinių introdukcijų į tuos vandens telkinius iki kurių jis neturėtų natūraliai atplisti prevencija. Reikėtų pagal turimą informaciją sudaryti sąrašą tų saugotinių vandens telkinių, į kuriuos rainuotųjų vėžių invazijų realiai galima išvengti. Apie rainuotojo vėžio invazijos į tuos vandens telkinius prevencijos galimybes ir naudą reikėtų informuoti vietines bendruomenes.

6. Siekiant surasti invazinių rūšių, tame tarpe ir rainuotojo vėžio kontrolės priemones, būtini ir moksliniai tyrimai bei tarptautinis bendradarbiavimas. Lietuvoje, kur rainuotasis vėžys dabartiniu metu aktyviai plečia savo arealą, yra unikalios sąlygos plitimo ir poveikių autochtoninėms bendrijoms ir rūšims dėsningumą moksliniams tyrimams, kurie būtų reikšmingi ne tik vietiniu, bet ir tarptautiniu mastu.

7. Rekomenduotina pagal galimybes remti ar tarpininkauti gaunant lėšas rainuotojo vėžio biologijos, ekologijos, poveikių vietinėms bendrijoms ir rūšims, bei kontrolės priemonių moksliniams tyrimams.

8. Gamtosauginiais tikslais atskirais atvejais gali būti taikomas fizinis svetimkraščių rūšių sunaikinimas. Tam geriausiai tiktų biologinės naikinimo priemonės. Sunaikinimas cheminėmis priemonėmis, jei svetimkraštė rūšis yra suformavusi tvarią populiaciją, efektyvus gali būti tik nedidelėse izoliuotose ekosistemose.

9. Lietuvoje svetimkraščių vėžių gaudymas yra neribojamas. Tikslinga būtų šių vėžių, ypač rainuotojo vėžio, gaudymą maistui ar tiesiog naikinimui dar ir skatinti. Ši mechaninė naikinimo priemonė turėtų lėtinti jų natūralų plitimą.